SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 179. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 20, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го ВЕРЕСНЯ 1988 Ч. 179. РІК XCV.

Українці Ню Йорку відзначають здвигом 1000-річчя Християнства

Ню Йорк. — В суботу, 24-го вересня ц.р. відбудеться в Ню Йорку у приміщеннях Фелт Форумі Медісон Сквер Ґардену великий український здвиг для гідного відзначення 1000-річчя Християнства в Україні.

Імпреза, яку вже від довшого часу підготовляє Митрополітальний Комітет Тисячоліття Ню Йорку, заповідається гідною великої української громади, що живе у цій метрополії світу та в її околицях.

Розпічнеться вона о год. 3-ій по полудні Молебнем, який соборно відправлять Митрополити УПЦеркви Владика Мстислав і УКЦ Владика Стефан Сулик в асисті Єпископів Василя Лостена, Антонія і Всеволода та численного духовенства.

Після слів Митрополита у двох мовах та привітів запрошених гостей з американського політичного світу, мистецьку програму виповнить монтаж слова і танку у виконанні членів Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької і танцювальних ансамблів під керівництвом хореографа Роми Прийми-Богачевської та виступ оркестри молодечих ансамблів з Торонто під диригентурою Василя Кардаша.

Квитки на здвиг можна купити в українських кредитівках Ню Йорку, Ню Джерзі, Коннектикат і крамницях „Арка", „Молоде Життя" та „Сурма" уціні 10 дол. для дорослих та 3 дол. для молоді до 18 років. Находяться вони також в усіх парафіяльних урядах Ню Йорку та околиці. При касі Фелт Форуму квитків не будуть в день імпрези продавати.

Метрополітальний Комітет Ню Йорку для відзначення 1000-річчя Християнства в Україні надіється, що українці східнього побережжя візьмуть масову участь у тому здвигу і заповнять вщерть залю Фелт Форуму, що вміщає 4,600 осіб, та тим докажуть свою громадську зрілість і зрозуміння великих роковин.

НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ У ВІРМЕНІЇ РАДИКАЛІЗУЄТЬСЯ

Єреван. — Як передає зі столиці Вірменії кореспондент агентства Франс Пресс Софі Шіяб, від того часу, як уряд у липні ввів в Єреван війська і відхилив вимогу про приєднання Нагірного Карабаху до республіки, національний рух в ній поступово радикалізується. Ще два місяці тому демонстранти-вірмени несли портрети Ґорбачова. Тепер цього нема. Західні журналісти, які вперше дістали дозвіл на поїздку в Єреван з часу початку кампанії за приєднання Карабаху, повідомляють, що учасники демонстрацій, які відбулися позаминулого четверга і п'ятниці, несли переважно національні, а не червоні прапори.

Мітинги, що їх організовує комітет „Карабах", що складається з 11 представників інтелігенції, більше не збирають сотні тисяч учасників, як було в лютому, травні і червні. Однак у п'ятницю, 19-го вересня, на площу біля Оперного театру прийшло коло 100,000 осіб. Комітет „Карабах" заявляє, що може зібрати демонстрацію такого розміру протягом двох годин.

Спостерігачів на тротуарах більше нема: буквально всі беруть участь у мітингах, піднімаючи руки, затиснуті в кулаки в такт мелодії, виконуваної на трубі на початку і в кінці кожних зборів. Кулаки піднімають вгору і при скандуванні слів „Карабах" і „незалежність", що відбувається між промовами. Мітинги часто тривають понад три години. Уряд, судячи з усього, занепокоєний масовістю і тоном цих мітингів, позаминулої п'ятниці прислав кількох офіційних ораторів, у тому числі заступника прокуратора, голову місцевої Ради і інших чиновників. Вони оголосили ряд полегш, які стосуються широти використання вірменської мови і порядку проведення мітингів у майбутньому.

У четвер четверо активістів, які виступали на попередньому мітингу, були оштрафовані. В результаті протестів у суботу їх повідомили, що справа про накладення кар „переглядається". Один з членів комітету вимагав покарати суддів, які призначили кари.

Як повідомив телефонічно єреванський активіст Рафаель Попоян, населення Степанакерту, столиці Нагірно-Карабахської автономної області, знову почало всекрайовий страйк. За його словами, вони вимагають не тільки приєднання до Вірменії, але й припинення слідства у справі активістів карабахського руху і заселення области азербайджанцями, що, на їх думку, ставить собі за мету штучно створити в Нагірному Карабаху азербайджанську більшість. Р. Попоян сказав, що не знає точно, коли почався новий страйк у Степанакерті і скільки людей в ньому брало участь. Він повідомив також, що десятки тисяч людей зібралися у середу, 14-го вересня, на центральній площі Єревану. Активісти закликали їх влаштувати одноденний страйк на підтримку вимог карабахських вірменів. Студенти Єреванського університету і політехнічного інституту заявили, що оголошують довший страйк.

„Вірмени мають намір битися до кінця, — сказав Попоян. — Це питання існування народу".

Критикують А. Дубчека

Прага, Чехо-Словаччина. — Чехо-Словацька газета „Руде Право", орган КПЧ, надрукувала велику статтю, у якій аналізується ролю колишнього першого секретаря ЦК КПЧ Александра Дубчека у подіях 1968-1969 років. Її автор Мілян Матовш, заступник директора Інституту марксизму-ленінізму при ЦК КПЧ, член-кореспондент Академії наук.

Чехо-словацька журналістка Магдалена Ляцінова, реферуючи статтю М. Матовша запитує, чи є сенс сьогодні, після двадцяти років, аналізувати ролю у політиці та особисті якості Дубчека? Зробити це навіть необхідно. Не через „історичне" значення цієї особи, каже вона, а тому, що Дубчек знов активізується, точніше, його намагаються повернути до політичного життя: він дає інтерв'ю і навіть виступає з „офіційними заявами". „Навколо нього в'ються представники певних зарубіжних кіл, які присвоюють йому різні почесні звання, (мова іде про признання йому почесного докторату італійським університетом), намагаються знову привернути до Дубчека увагу світової громадськости".

Авторка замітки думає, що „все це — складова частина розгорнутої на Заході анти-чехо-словацької кампанії у зв'язку з двадцятиріччям подій 1968 року в нашій країні". Ким був Дубчек у дійсності „піонером перебудови" чи перешкодою на її шляху? Порівнюючи становище в Чехо-Словаччині двадцять років тому із сьогоднішньою перебудовою у Совєтському Союзі та Чехо-Словаччині, Дубчек виставляє себе прихильником і „невизнаним першопрохідником" цієї перебудови, — пише далі Ляцінова. „Але справа в тім, що ідеї демократизації, відродження суспільства та інтенсифікації народного господарства, були використані Дубчеком не для зміцнення, а для розкладу соціялізму. Видаючи себе за піонера перебудови, Дубчек присвоїв собі право у найважливіші історичні моменти одноосібно ухвалювати рішення від імени всієї партії. Варта нагадати, що А. Дубчек ніколи не був серйозним політиком. Одного дня він обіцяв навести лад у засобах масової інформації, які поливали брудом комуністичну партію та соціялістичний лад у Чехо-Словаччині, а наступного дня він підтримував реакційних журналістів. Одного дня, він плакав, виступаючи з самокритикою та запевняв, що активізує партію на захист соціялізму, а наступного він вислуховував схвалення реакціонерів і робив їм чергові принципові політичні поступки".

М. Ляцінова, яка, очевидно, дуже добре познайомлена з правдивими причинами усунення А. Дубчека, його бажанням поліпшити політичний й економічний стан у Чехо-Словаччині і начеркнути взірець більш свобідної системи для інших „соціялістичних держав", сателітів Москви, знецінює тепер його і оправдує військову інтервенцію, що її переведи з ініціятиви Кремля членські держави Варшавського Пакту, які, на її думку, „вже не вірили в те, що ми у Чехо-Словаччині зможемо самі знайти вихід із складного становища, що склалося". При тому вона піонерство перебудови соціялізмму за Дубчека, називає „абсурдним і смішним".

Статтейку Ляцінової передрукували майже усі україномовні газети під режимом В. Щербицького.

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ООН СТОЇТЬ ПЕРЕД НОВИМИ ПРОБЛЕМАМИ

Ню Йорк. — У вівторок, 20-го вересня ц.р., тут розпочнуться наради 43-ої з черги Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, яка в останньому році дещо відзискала пошану і престиж своїми мирними заходами на Близькому Сході, але відповідальні керівники цієї міжнародної організації не хочуть заколисувати себе самохвальбою, бо вони свідомі того, що генеральний секретаріях ООН і цьогорічна сесія Генеральної Асамблеї муситимуть розв'язати ще чимало проблем, які, дорічі, були темою розмов на минулорічній нараді.

Наприклад, Ірак й Іран погодились припинити воєнні дії, але справжня війна між цими двома країнами, не то, що не закінчилась, але навіть не розопчався ще процес переговорів між згаданими країнами. Вміжчасі стало також відомо, що Ірак вживав хемічну зброю не тільки проти іранської армії, але також проти курдських партизанів, які у війні стояли по стороні Ірану. Фінансові трудноші ООН, ще далі існують, не зважаючи на заяву президента З'єднаних Стейтів Америки Роналда Регена, що Уряд Америки поверне своє стримане задовження, якщо генеральний секретар Гавіє Перез де-Куеяр заставить також другі країни вплатити до каси ООН належні їм суми. Чи мало клопотів Генеральна Асамблея матиме із систематичним заворушенням арабів на окупованих Ізраїлем землях, зокрема на західньому березі ріки Йордан і смузі Ґази. До цих земель великі претенсії мають палестинці, яких в більшості репрезентує внутрі і на зовні Палестинська Визвольна Організація під керівництвом Ясіра Ярафата, яка вважає, що ці землі повинні стати зародком створення самостійної і незалежної палестинської держави в майбутньому. Очевидно, Рада Безпеки ООН матиме чимало клопоти, якщо ПВО створить свій екзильний уряд, бо тоді вона (Рада) стоятиме перед проблемою визнати, чи не визнати цей уряд, репрезентанти якого отримали б відповідне місце в ООН, замість теперішніх палестинських спостерігачів.

Існує також дуже тяжка до розв'язання проблема втікачів в Азії, Европі, Центральній Америці, яку дедви чи можна буде полагодити на протязі тримісячної сесії Генеральної Асамблеї. „Ми тепер подібні до літака, який отримав поповнення пальним під час лету: ми знаємо, що летітимемо далі, але не знаємо чи долетимо до визначної мети", — заявив один із заступників генерального секретаря американський дипломат Джозеф В. Рід.

Цього року на сесії Генеральної Асамблеї доповідатимуть: президент Р. Реген, Франсуа Міттеран, президент Франції, Роберт Мугабе, президент Зімбабве, емір Кувайту, голови дев'ятьох членських держав і шість прем'єр-міністрів. Генеральний секретар ООН і його помічники кажуть, що присутність багатьох голів держав, голів урядів і міністів закордонних справ, допоможе ООН розв'язати деякі проблеми і застосувати тиск на ті уряди від яких залежить світовий мир.

З одної сторони ООН задоволена, що Адміністрація президента Р. Регена розпочала процес звороту стриманих вкладок і гроші почали напливати до півпорожньої каси, але з другої сторони Уряд ЗСА запропонував резолюцію, якою ООН запрошують представника Південної Кореї, нечлена ООН, висловити публічно свою думку на цьому великому форумі. Це потягнення, безсумніву, становитиме деякі трудноші, — кажуть політичні спостерігачі.

Появилося інформативне видання про УКЦеркву в німецькій мові

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Відома міжнародна організація „Церква в потребі" яка активно займається долею тих християнських Церков у світі, які є обмежені у своїх правах, або переслідувані, у першій мірі в країнах совєтського бльоку, випустила тепер нове видання в німецькій мові, присвячене справам Української Католицької Церкви.

Брошура на 108 сторінках подає вичерпні інформації про сьогоднішній стан УКЦеркви з відповідним вступом, який пояснює, що долі УКЦ не можна відділити від національного питання України в СССР. Книжка поділена на шість окремих частин з відповідними підзаголовками містить історичний перегляд подій в УКЦеркві пера д-ра Ґерда Штрікера та д-ра Івана Дацька, доповідь о. проф. д-ра Любомира Гузара про 1000-річчя Християнства України, виголошену на конгресі організації „Церква в потребі", та інформації про поодинокі Католицькі Церкви в СССР і сателітних державах.

Далі подано в книжці такі документи, як заяву про УКЦ під совєтською займанщиною Патріярха і Кардинала Мирослава Любачівського і його промову з приводу 40-річчя організації „Церква в потребі", переклади на німецьку мову листів українських католиків в СССР до Папи Івана Павла II, канцлера Західньої Німеччини та німецького народу і до членів Віденської конференції безпеки і співробітництва в Европі. Поміщені є також дві промови Папи Івана Павла II на 4-му та 5-му Синодах українських єпископів в Римі і три інформативні статті про національний і релігійний стан в СССР пера проф. Теодора Мацькова, д-ра Вілліяма ван ден Бекера та інтерв'ю з проф. Франком Сисином, що його перевів Богдан Нагайло.

Закінчується ця цікава інформативна книжка текстом інтерв'ю з Йосифом Терелею, що було переведене зараз після його приїзду на Захід у вересні 1987 року в Голляндії.

Книжку зредагував В. Клявз Льоренц і появилася вона у Мюнхені.

Замовляти книжку можна пишучи на адресу: Kirche in Not/Ostpriesterhilfe, Albert-Rosshaupter-Strasse 16, Postfach 701027, D-8000 München 70, W. Germany.

М. Дукакіс міняє погляди на справи оборони

Ню Йорк. — Лідери Демократичної партії в Конгресі схвалили зміни в поглядах Майкла Дукакіса на справи оборони. Про це свідчило те, як голова комітетів у справах озброєнь демократи сенатор Сем Нанн і конгресмен Лес Аспін представляли кандидата на президента викладачам і студентам Джорджтавнського університету у Вашінгтоні, де М. Дукакіс виступав у середу, 14-го вересня, головним чином висловлюючись про проблеми оборони.

„Я був більш ніж задоволений, коли ми говорили про оборону минулого вікенду", — сказав Аспін. Тиждень тому Дукакіс, Нанн, Аспін і демократи-експерти в справах оборони радилися у Бостоні. Сен. Нанн заявив, що його задовільнило те, як змінилися погляди Дукакіса на проблеми оборони за останні два роки. „Він змужнів", — сказав Нанн про Дукакіса.

Якщо говорити про виступ Дукакіса у Джорджтавнському університеті, то можна прийти до висновку, що кандидат Демократичної партії дійсно змінив багато попередніх поглядів. Так, наприклад, у виступі він оголосив про свою підтримку створення нової ракетної системи для підводних човнів кляси „Трайдент-2", будівництво бомбардувальників „Стелс" і модернізації крилатих ракет. В минулому Дукакіс був категорично проти всього цього. А взагалі кандидат демократів і далі скептично ставиться до стратегічної оборонної ініціятиви (СДІ) і до міжконтинентальних ракет МХ.

Виникає сумнів, наскільки можна вірити змінам у поглядах Дукакіса. А може ніяких змін і нема, і є лише бажання показатися перед виборцями прихильником сильної Америки? Це питання задають нині багато людей. Ось, наприклад, що сказав в інтерв'ю газеті „Вашінгтон Таймс" сенатор-республіканець Джан Мек-Кейн: „Його (Дукакіса) останні заяви ставлять більше запитань, ніж дають відповідей. Чи означає все це, що він підтримав би наші військові акції в Лівії, Ґренаді і Перській затоці?" Як відомо, Дукакіс виступав проти повітряного рейду ЗСА на бази терористів і на військові об'єкти Лівії, проти звільнення від комуністичної хунти острова Ґренади, проти військово-морського патрулювання у Перській

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство ТАСС повідомило, що під особистим наглядом міністра оборони СССР генерала армії Дімітрія Язова в Українській і Молдавській ССР і в деяких частинах Чорного моря розпочались великі осінні маневри совєтської армії — піхотних і танкових частин, летунства, ракетних військ й морської фльоти. В інформації ТАСС не згадується чи у характері спостерігачів були запрошені також представники західніх держав.

ЛІДЕРИ НІКАРАҐУАНСЬКИХ антикомуністичних повстанців контрас погодились на відновлення переговорів з сандіністами, щоб тримати живою надію на відновлення повної демокатичної свободи в Нікараґуа, а тим самим в цілій Центральній Америці. Головне командування контрас опублікувало заяву, у якій говориться, що переговори не можуть відбуватися в атмосфері терору і уряд президента Даніеля Ортеґи Сааведри повинен звільнити усіх політичних в'язнів, заарештованих на протязі минулих трьох місяців. Рішення про відновлення переговорів занало після дводенних переговорів представників контрас з американськими чинниками і зустрічі з державним секретарем ЗСА Джорджом Шулцом.

КОРЕСПОНДЕНТ СОВЄТСЬКОГО агентства ТАСС Боріс Прохоров в коментарі призначеному для західніх засобів масової інформації висловив свій нібито погляд на створення органами КҐБ спеціяльних поліційних частин призначених виключно для боротьби з демонстрантами, протестами, більшими заворушеннями тощо. Західні кореспонденти підкреслюють, що ці спеціяльні частини були особливо збільшені під час і після заворушень у Вірменії і Азербайджані. Молоді військовики, завербовані і підібрані органами КҐБ, проходять спеціяльні вишколи, вживають у боротьбі з демонстрантами собак, газові пістолі, крім, очевидно, автоматичної зброї, якою вони користуються у виїмкових ситуаціях. Прохоров пише, що в останньому часі на території СССР відбулись тисячі мітингів і демонстрацій, у яких брали участь спеціяльні частини. Це на його думку свідчить, що такі частини є необхідні для вдержання порядку. Як цей „порядок" з участю „молодців" КҐБ виглядав у Львові недавно, Прохоров не згадує.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ГРЕЦІЇ Андреас Папандреу, скомпромітований заявою своєї жінки, що його коханка причинилась до погіршення стану здоров'я, заявив 15-го вересня кореспондентам, що він внесе прохання про розвід, хоч, як відомо, Грецька Православна Церква не признає розводів і з цього приводу Папандреу попаде у конфлікт з церковними чинниками. Теперішня коханка грецького прем'єра, Дімітра Ліяні, не бажала зустрічатись з кореспондентами і відповідати на телефонічні питання.

ТЕПЕРІШНІЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), колишній міністер оборони Західньої Німеччини Манфред Вернер, підкреслив у розмові з кореспондентами важливість збільшеня оборонних бюджетів майже усіма членськими державами. На думку Вернера Союз НАТО повинен залишитися сильним під кожним оглядом, щоб громадяни членських держав почувались забезпеченими. Він хвалив політику західніх держав, підкреслював важливість підписаного договору між ЗСА і СССР у справі зменшення нуклеарних ракет середнього і близького засягу і настоював на зменшенні війська Варшавським Пактом, яке у два рази перевищує число вояків НАТО.

В АМЕРИЦІ

ФЕДЕРАЛЬНІ ДОСЛІДНИКИ нещасного летунського випадку на Тексаському летовищі у Даллас-Форт Ворт, де загинуло 14 осіб з усіх 108, заявили, що немає жадних доказів на те, що причиною нещастя були механічні недоліки в одному з моторів. З цього приводу досліди дальше продовжуються, бо до цієї пори не можуть знайти конкретних причин цієї аварії.

ПРИХИЛЬНИКИ ЗАКОНОПРОЄКТУ про семиденний період чекання перед отриманням дозволу на пальну зброю, дістали болючий удар від Палати Репрезентантів, де голосами 228 до 182 відкинено цю пропозицію. Натомість проголосовано встановлення бюра, завданням якого буде координувати обстоювання законів проти наркоманства, а справу дозволів пальної зброї обмежено до швидкого доступу для продавців зброї до інформацій про покупців.

КОМІСІЯ ДЛЯ СПРАВ воєнних ветеранів в Палаті Репрезентантів одобрила законопроєкт, який дасть їм обмежені можливості апелювати до федеральних суддів в разі відмови допомоги. Це вперше ветеранам дано таке право.

ПАТРИК КЕННЕДІ, 21-літній син сен. Едварда Кеннеді, став найновішим політичним діячем цієї відомої американської родини. Він кандидував і здобув перевагу в демократичних передвиборах на Ровд Айланді. Очевидно, що в допомозі став молодому політикові його батько, якого він анґажував до збирання фондів для виборчої кампанії.

У САН ФРАНЦІСКО приятелі і родина відомої активістки і співзасновниці профспілки сільськогосподарських працівників Дольорес Гуерти, публічно висловили перед засобами масової інформації своє обурення щодо поведінки місцевої поліції. Виявляється, що 58-літню Д. Гуерто на протестаційному вічу передвиборчої кампанії віцепрезидента Дж. Буша поліція так брутально її побила, що тепер вона знаходиться у лікарні з поломаними ребрами і відбитою селезінкою.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Ричард Ніксон в той чи інший спосіб дораджував віцепрезидентові Джорджові Бушеві у стратегії його передвиборчої кампанії. Одначе з виявленням у жидівській газеті вістки про те, що він доручив Фредові Малекові зробити листу жидів, затруднених на високих становищах в Департаменті парці, вже зявилися натяки в пресі і про його мнимий антисемітизм. Джан Тейлор, один з антисемітів Р. Ніксона, категорично заперечив такі припущення, подаючи для прикладу призначення жидів на високі пости в його уряді: Кіссінджера, Стайна, Бирнса та інших.

КҐБ влаштувало нову „показуху"

Джерзі Ситі, Н. Дж. — У несподіваному потягненні щоденник „Правда" з 12-го вересня ц.р., помістив обширну статтю свого кореспондента М. Одинця п.н. „Операція Бумеранг", в якій описує спільну працю КҐБ і польських органів безпеки. Стаття, а радше інтерв'ю із полковником КҐБ Константином Висоцьким, розпочинається натяком на перехоплення в останньому часі двох туристів із Заходу, у яких знайшли в секретних сховищах протисовєтську літературу і награне на ленту інтерв'ю з українськими правозахисниками Вячеславом Чорноволом і Михайлом Горинем.

Але ці „факти" є лише передспівом до інтерв'ю з провідником КҐБ на Україні, який подає що вже від 20 років його агенти продісталися в ряди ОУН, щоб там працювати на користь совєтської розвідки.

К. Висоцький поіменно називає українського лікаря зі Львова Святослава Панчишина, якого „еміграційні сепаратичні чинники" точно провірили і він став їхньою довіреною людиною, працюючи рівночасно для совєтської розвідки. Другим таким агентом, що працював для КҐБ і ОУН став київський журналіст Юрій Іванченко.

(Від редакції: Як довідуємося від шкільних товаришів С. Панчишина, він був братанком д-р Маркіяна Панчишина, зложив матуру у Філії Академічної Гімназії у Львові. Його батько помер коротко перед Другою світовою війною, а молодий Славко виїхав до Відня на студії медицини. Там після закінчення війни його захопили совєтські чинники і разом з іншими українцями вивезли до СССР. Перебуваючи на Сибірі С. Панчишин закінчив студії медицини і вже як лікар повернувся після амнестії до Львова, де замешкав з мамою у цьому самому помешканні, де жив раніше, на Личакові. Йому тепер 63 роки життя.

Далі полк. К. Висоцький інформує, що оба ці агенти здобули після перевірення їхнього життя повне довір'я в ОУНр і продовж років діставали різні важливі доручення як здобути інформації про озброєння СССР, зокрема про ракети далекого засягу, або про настрої і поведінку таких дисидентів як В. Чорновіл, Зіновій Красівський, чи Михайло Осадчий.

Для праці цих своїх двох розвідників ОУНр мала пересилати їм продовж років велику кількість грошей в американських долярах як також спеціяльні радійові та фотографічні апарати, як каже керівник „Бумерангу" та ще й нагородила їх спеціяльними відзначеннями за їхню „працю". Посередником в заанґажуванні д-ра Панчишина і Ю. Іванченка для цілей ОУНр мав бути за інформаціями у „Правді" якийсь Тома Білинський, українець з Польщі, якого втягнули у підпільну працю в часі його відвідин у Великобританії. Він також мав дістати „золотий хрест" заслуги за свою працю.

К. Висоцький у своїх „ревеляціях" підкреслює також, що з уваги на непорозуміння поміж ОУНр і ОУНм, ці агенти мали також за завдання інфільтрувати людей

(Закінчення на стор. 4)

Збірка фондів

Крайовий Комітет Тисячоліття потребує до кінця вересня .... 140,000 дол.
В тижні 5-9-го вересня вплинуло .... 10,000 дол.
Потрібно зібрати .... 130,000 дол.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to „Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і money orders виставляти на „Svoboda"

P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Мала Вірменія — найбільша журба Москви

Одна з 16-ти „самостійних" республік, складових частин Совєтського Союзу, Вірменська Совєтська Соціялістична Республіка належить до найменших країн імперії. Величиною не цілих 12.000 квадратних миль із населенням три з половиною мільйона душ, стала несподівано однією з найбільших турбот центральної влади в Москві. Вірмени — православні християни — ворогують із сусіднім мусулманським тричі більшим Азербайджаном. Ця ворожнеча така, що з Вірменії втікають тепер до Азербайджану мусулмани, боячись масового погрому. Вірмени зазнали були у 1915 році масової масакри у Туреччині — це в реакції скріпило вірменський патріотизм. За твердженням знавців підсовєтських відносин — Вірменія — це єдина країна в СССР, де збанкрутували всі спроби русифікації: на вулицях міст не чути іншої мови, як вірменська, всі школи ведуться мовою вірменською з мовою російською — як обов'язковим предметом. Москва, за прикладом старинного Риму, вела і веде політику „діли і пануй" — нацьковувала азербайджанців проти вірмен і вірмен проти азербайджанців. Але наслідком цієї політики були не тільки заворушення в Азербайджані проти вірмен, але й зріст вірменського націоналізму.

Кореспондент „Ню Йорку Таймсу" із столиці Вірменії Єривану прислав до названого великого щоденника з дати 12-го вересня ц. р. обширний допис під промовистим заголовком „Націоналізм Вірменії спричинює острах — острах у Москві. Бо вірмени вимогли не тільки зміни верхівки місцевої компартії по лінії вірменського патріотизму, але й вимагають тепер — з покликанням на совєтську конституцію — повної державної самостійности, з відділенням від Совєтського Союзу.

Відродження національного патріотизму в різних складових частинах совєтської імперії — це масове явище, яке стосується не тільки Вірменії. На наших сторінках інформовано вже про демонстрації в балтійських країнах, про заворушення у мусулманських „республіках" СССР. Цей національний рух у різних країнах СССР став несподівано для Міхаїла Ґорбачова однією із найбільших турбот. Коли проголошення гласности і перебудови прийшло під тиском економічної кризи, як засіб покращання внутрішніх відносин, без чого не можна було би перевести економічних реформ, — то зріст національної свідомости і вимоги не тільки більших культурних, але й політичних вольностей — це непередбачений Ґорбачовим наслідок відступу від сталінізму та лібералізація її режиму. Водночас — це вода на млин внутрішньої опозиції у компартії СССР під проводом Єґора Ліґачова й українського перевертня Володимира Щербицького. Американська преса звертала вже увагу, що не є виключене зречення Москвою від окупованих збройною силою сателітських країн. Але — стрічалися ми вже з запитом — „Чи може Москва виректися також балтійських країн і України?"

З історії Великого Московського Князівства почерез царювання Романових аж до приходу до влади большевиків із періодом „воюючого комунізму" відомо, що Москва добровільно не виречеться ні клаптика здобутої підступом чи зброєю чужої землі. „Що моє — це моє, а що твоє — про це можемо говорити" — було принципом совєтської закордонної політики від першого міністра закордонних справ Чічеріна до Ґромика і Шеверднадзе включно.

Але ніхто з істориків і освічених мужів у світі не сумнівається що совєтська імперія розвалиться — тільки невідомо коли і з якої безпосередньої причини. Є багато історичних прецедентів, що розмірно невелика подія ставала камінчиком, який зрушував лявіну. 14-го липня 1789 року вулична демонстрація у Парижі проти в'язниці Бастилії (зрештою уже майже порожньої) започаткувала Велику французьку революцію. Вбивство Франца Фердинанда і його дружини в Сараєво сербським студентом Прінціпом 28-го червня 1914 року було камінчиком, що зрушив лявіну Першої світової війни. 8-го березня 1917 року Волинський полк відмовився стріляти до страйкарів у доках Петрограду і це започаткувало упадок царату. Не можна присягнути, що мала Вірменія чи котрась із балтійських країн, чи котрась із країн сателітських не стане камічиком, який зрушить лявіну, що похоронить совєтську імперію.

Омелян Твардовський

НА ФРОНТІ БОРОТЬБИ З РУСИФІКАТОРАМИ УКРАЇНИ

I.

У „Свободі", числах з 11-го і 12-го серпня ц.р., ми вже реферували в статті п.з. „Боротьба за поширення української мови в Україні", — дискусію, що розвинулася на сторінці київської „Спортивної Газети" про те чи ця газета повинна друкуватися українською і російською мовами.

Повертаємося до цієї важливої теми й подамо оригінальні листи, що появилися на сторінці „Спортивної Газети" в числі 92-му з 4-го серпня 1988 року.

Як зазначила редакція цієї газети, пропозиція В. Яковенка видавати „Спортивну Газету" двомовну, викликала жвавий обмін думками... Редакція підкреслила, що „зберігає таку пропорцію „за" і „проти", якою вона вимальовується в листах читачів „Спортивної Газети". Зміст цих листів говорить сам за себе, він надзвичайно цікавий й не потребує жодних коментарів.

В. Заплатюк, Ужгород.

• Двомовність призведе тільки до більшого нехтування українською мовою. Я категорично проти випуску „Спортивної газети" російською мовою — навіть невеличкої частини тиражу. Чи не досить з нас сумних прикладів більш ніж дивного розподілу тиражу двомовних газет? Наведу лише один з них. „Радянський міліціонер" до Ужгороду надходить українською мовою аж у...двох (!) примірниках! І ще. Як на мене, то повага до мови корінного населення — найвірніша ознака культури людини, її інтернаціонального виховання, якої національности вона б не була...

І. Вересай, Катовська, Одеська область

• Хочеться вірити, що редакція не навмисно розпочала дискусію про можливість двомовного випуску газети у розпал жнив. Адже нині селяни збирають врожай, без перебільшень, цілодобово. Тому не мають можливості стати на захист рідної мови. Я проти пропозиції В. Яковенка. Газета республіканська, а республіка Українська, то чому ж не друкувати спортивні новини мовою корінного населення? Оскільки тов. Яковенко турбується у такий спосіб про збільшення тиражу, то для цього є інші засоби. Зокрема: випускати газету стільки ж разів на тиждень, як виходить „Советский спорт" (виходить в Москві російською мовою: зам. О.Т.). По друге, за рахунок фототелеграфу прискорити її надходження до місцевих кіосків „Союздруку" та передплатників...

Т. Вітюк, Дніпропетровськ.

• Ні в якому разі не погоджуйтесь на роздвоєння тиражу. Видаються ж у Литві, Латвії, Естонії спортивні газети мовами корінного населення цих республік. До речі, саме в прибалтійських республіках для приїжджих є спеціяльні курси по вивченню національних мов. Більше того, у Литві, примірок, якщо приїжджає людина хоче працювати в сфері обслугування, вона повинна скласти іспит на знання литовської мови. Вважаю, коли вже комусь важко осягнути українську мову, то нехай саме завдяки „Спортивній газеті" почнуть її розуміти. А газета раз на тиждень може наводити окремі слова зі спортивного словника із перекладом з російської мови на українську...

І. Стрілецький, вчитель, Житомир.

• Прошу не допускати двомовності випуску газети. Беріть приклад з таких високоосвічений людей, як норвезький місіонер Еґеде, який створив письменність для ескімосів, переклав на їхню мову Біблію та інші книги, З німецького місіонера Рінкоса який на діалекті ескімосів Ґренляндії почав випускати газету, чим посприяв відродженню національної свідомості аборигенів. Як люди письменні ви повинні добре знати, що таке „етнічна смерть". Щиро вам вдячний, що багато років з часу заснування газети, друкуєтесь українською мовою.

П. Литвиненко, С. Тимошівка, Черкаської області.

• Видавати газету двома мовами не слід. Робити це — значить іти шляхом подальшої русіфікації, яким ми й так уже надто далеко зайшли. А приїжджі мають, хоча б з поваги до корінного населення, розуміти українську мову, тим більше, що вона, як і російська — слов'янського кореня.

М. Карюка, Київ.

• Переконаний, що українську мову не розуміє лише той, хто не хоче її розуміти. Друкуються ж на сторінках вашої газети листи дописувачів з інших республік і навіть з Далекого Сходу. Чи не є це свідченням не такої вже й складності її для росіян? Я не згоден з пропозицією В. Яковенка щодо видання газети двома мовами. Не випадково ж саме тепер у періодиці й на телебаченні ведуться розмови щодо відродження української мови, повернення її народові. „Спортивна газета", як на мене, є одним з радісних явищ нашого життя у такому аспекті проблеми...

Закінчення буде.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

У шуканні нових світів

Хто з нас не пам'ятає, як ми колись, ще малими хлопцями зачитувалися у фантастичних повістях, які розбурхували нашу уяву космічними пригодами та новими казковими світами. Таких молодих хлопців у цілому світі було багато-багато тисяч. Ці повісті „пошили" багато з них у відомих сьогодні вчених, інженерів, винахідників, дослідників та письменників.

Згадати б тільки основоположника міжплянетарної комунікації Константина Цьолковського, якого ймення носить сьогодні один з найбільших кратерів нашого сателіта — місяця, Вергерна фон Бравна, співтворця німецьких ракетних стрілен типу V2 та потужної ракети Сатурн V, яка вичалила в 1969 році першу людину на місяць, Ісаака Асімова сучасного письменника наукової фантастики чи Карла Сагана, харизматичного астронома, ексобіолога та публіциста.

Карло Саган — син вірменського емігранта, народився в Брукліні в 1932 році, в тому самому часі коли в ЗСА проходив бурхливий розвиток вітки літератури, що дістала згодом назву наукової фантастики.

Одним з її вірних та невтомних читачів був лев'ятилітній Карло Саган, з великими мрійливими чорними очима. Його улюбленим автором був творець „Тарзана" та серії марсових повістей Едгар Райс Боррофз, герой яких, Джан Картер став божищем для молодого юнака. Він разом з ним відбуває всі його космічні подорожі. Пригоди та сутички з марсіянськими отаманами, в обороні чудової княгині царства Гелій — Деї Торіс.

Не слід тому дивуватися, що червоний материк марсової плянети став для нього фантастично-казковим світом, так дуже неподібним до сірого, нецікавого та монотонного Бруклину. І тому, навіть сьогодні, хоч йому вже давно простукала п'ятдесятка, він не всилі визволитися повністю з космічного чару цього казкового світу.

Оповідаючи про свої молоді літа, він часто згадує про одну розмову із своїм дідуньом, в якій він запитав його, ким він хоче бути, коли підросте? — „астрономом" — відповів, без надуми, дев'ятилітній Карло, — „гаразд" — сказав дідуньо, „але з чого ти будеш жити"? До речі, він щойно в середній школі дізнався, що багато людей заробляє на своє життя (і то, несогірше) з більш „екзотичних" професій, ніж астроном. Він, особисто, мріяв про посаду продавця, в тій самій одяговій фірмі, де його батько працював, як закроювач. Але доля готовила для молодого інтелігентного юнака інший шлях життя, бо в 1951 році він отримав стипендію з університету в Чикаго, в якому дев'ять років пізніше, здобув докторат з астрономії та астрофізики, а згодом, становище асистента-професора у престижевому Гарвардському університеті.

І тут щойно зустріла його перша невдача. Бо консервативні (в тому часі) професори цього університету вважали, що кольоритна постать молодого професора, що роз'їзджає по кемпусі новим помаранчевим Поршом, з реєстраційною таблицею, з найменням одного з місяців Марса — „Фобоса" та його публічне підкреслювання своєї спеціяльности, як ексобіології, себто біології позаземного життя (яка в наукових колах вважається, ще й досі напівфантазією), не тільки, що не личить справжньому вченому, але принижує також престиж університету, в якому він працює.

У висліді тих міркувань, Гарвардський університет відмовився признати йому „tenure" (дозвіл на постійне навчання), що практично означало кінець його наукової кар'єри в тому університеті.

На щастя, опінія Гарварду щодо пов'язання кольоритности його особи з глибиною його інтелекту, не була сумісною з опінією інших престижевих університетів, між ними, Корнелл університету в Ітаці, який не тільки запропонував йому „tenure", але дав теж йому змогу працювати в ділянці близькій його серцю, на становищі директора лябораторії для плянетних студій та професора астрономії. Його лекції із „Вступу до астрономії" проходять ще й досі, у викладовій залі, виповненій по вінця студентами, їх батьками, приятелями й знайомими.

Таку небуденну популярність він завдячує публікації низки наукових книжок, писаних легким та приступним стилем, просованим притаманним йому ліризмом та візіонерством, що сповняють уяву читачів ентузіязмом віри ув існування інших світів, поза межами нашої соняшної системи.

Але, одночасно, вони призводять до нерідких докорів та подратувань його найближчих університетських колег з приводу його надто сміливих наукових спекуляцій.

Із важливіших його публікацій, слід згадати книжку есеїв „Космічне пов'язання", „Інтелігентне життя у всесвіті" (спільне авторство із совєтським ексобіологом, І. Шкловським), „Космос" та „Дракон в Елемі" (це становить спробу нарису еволюції інтеліґенції людини). На думку Сагана, всі живі організми у всесвіті основані, так, як на землі, на хемії вуглецю. Але розвиток тих організмів про-

(Закінчення на стор. 4)

ПОЛЬСЬКИЙ ДОМІНІКАНИН ПРО КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ В СССР

(м. б.) У почитній польській паризькій „Культурі" за липень-серпень 1988 року, появилось інтересне і для нашого читача інтерв'ю з домініканином Александром Гауке-Ліговським на тему духових процесів під совєтами. О. Ліговський живе в Польщі, відвідує часто Совєтський Союз для своїх студій. З деякими заввагами цього вченого хочемо познайомити наших читачів.

На питання про можливе існування у Совєтському Союзі революційних настроїв і настанов, відповідь: „Етос російської інтеліґенції був колись революційним етосом. Але спирався на чистій теорії. Ці люди не мали ніколи нагоди перевірити свої проєкти на практиці. Це влаштувало снування сміливих, радикальних візій. Сталось, на жаль і на нещастя так, що утопії перейшли у процес реалізації. Виконуючи це, переконались, що революція не є способом життя. Парадоксально на тому зрозумінні спирається теж нині тривкість нинішньої системи. Всі що противні, чи навіть ворожі системі, відкидають революцію, як спосіб позбутись системи. Мають досить революції. Навіть панічно бояться, щоб у наслідок перебудови не дійшло до революції. Останніми часами зростає страх перед революцією".

Питання релігії: які вигляди для православних, католицьких і протестантських Церков? „Найцікавіше, що найкращі вигляди мають малі протестанські групи. Можна сказати, що заки Росія буде православною, чи католицькою, вона буде протестанською, баптистською. ...Чим дальше на схід, тим виразніші впливи баптистів, менше католицизму, а ще менше православ'я. Великі, ієрархічно організовані Церкви не можуть конкурувати з малими протестантськими спільнотами. Їх важко контролювати, вони наче вимріяні для організації у совєтських умовах. Традиції Церкви потребують гроша, святинь, семінарій, структури прав. Баптистам вистачає біблія в кишені і жива вода. Не так на західніх землях України і в прибалтійських країнах: Сильною є Католицька Церква на Литві.

Цікаві стосунки в Латвії. Діє вона там під проводом кардинала Вайводса. „Він є величним організатором Церкви. Видно це на прикладі дуже маленької духовної семінарії в Ризі. Донедавно можна було до неї приймати тільки 24 студенти на всіх чотирьох роках студій. Нині дозволено приймати сто студентів, а крім того дозволено на заочні курси. І ось із України, Білорусії, а навіть із Казахстану, приїздять молоді люди до Латвії замешкують там, працюють на різних роботах, як, наприклад, кочегарі, і студіюють, як заочники, здають екзамени. Виклади відбуваються на російській мові (мабуть, щоб були зрозумілими для студентів нелотишів — приміт моя). Всі випускники мусять одначе знати перфектно і здати іспит із мов польської і німецької, навіть лотиші. Готовляться до праці в цілому Совєтському Союзі. Вони працюють на Україні, Білорусії й інших районах СССР".

Отець Ліговський подає, що на Правобережжі живий католицький рух. У Вінниці збудовано нову церкву. В Хмельницькій області є сьогодні 16 парафій, що їх обслуговують „ризькі" священики. Виглядає, що вони, номінально польські, але „находять сильну підтримку українців". А далі написано: „Цікавою є проблема Греко-Католицької Церкви. В час ліквідації Сталіном ця Церква нараховувала 4.5 мільйона вірних, нині вважається, що вона має понад 7 мільйонів вірних. В тому велика проблема Церкви в Україні, але й основна перешкода для приїзду Папи Івана Павла II, який заявив, що приїде до СССР тільки під умовою, що УКЦерва буде залеґалізована. Московський патріярх цієї умови, мабуть не прийме. Це не тільки з уваги на минуле, а головно на те, що половина всіх православних парафій Російської Церкви на Україні. Коли б леґалізовано Греко-Католицьку Церкву, навіть російські експерти кажуть, що 70 відс. православних парафій на Україні, перейшло б на католицизм.

О. Ліговський дає теж свій погляд на „перестройку": „На 'перестройку' покладав би я великі надії. Не бачу в цей час іншої можливости зміни на краще. Коли б вдалось те, що началось і пішло дальше в тому ж напрямі, бачив би я в тому шанси для Церкви. Наростали б можливості звільнення її від пут неволі. Але маю сумніви чи то станеться. А бажав би, щоб здійснилось..." У розмовах із вдумчивими людьми в СССР о. Ліговський виніс враження, що, на їх думку, якесь позитивне наладнання стосунків в СССР — це квадратура кола. Говориться про неминучу катастрофу, і мається надію, що вдасться її тільки відкласти... Якщо йдеться про ролю влади, о. Ліговський висказується навіть корисно про неї. Уважає, що влада в дуже важких умовах намагається зміняти, направляти...

На питання про моральні вальори православного клиру о. Ліговський відповів: його рівень назагал низький. Але є між ними багато глибоко віряючих і відданих Церкві священиків. Між тими він бачить дві групи. Одна це крипто-католики, або симпатики католицизму, які ждуть нагоди виявити своє православ'я і католицизм (з тим пе-

(Закінчення на стор. 4)

Д-р Михайло Боровик

ГАЛИЦЬКА МИТРОПОЛІЯ — ЇЇ ІСТОРИЧНИЙ НАРИС

IV.

Після смерти митрополита Михайла Левицького була вільна Львівська митрополія; майже протягом двох років управляв єпископ-помічник Спиридон Литвинович. Щойно коли у вересні 1859 року цісар іменував митрополитом перемиського єпископства Григорія Яхимовича, Папа Пій IX затвердив його номінацію 23-го березня 1860 року, але на митрополичий престіл він вступив щойно 13-го листопада цього року. Український нарід і клир зустріли номінацію Яхимовича з правдивою радістю, бо він відданий справам Української Церкви, категорично виступав в обороні прав народу й обряду, як член палати панів боронив прав українського народу; найбільші заслуги митрополита на полі освідомлення народу в його національній окремішності. Помер у квітні 1863 року. Немає сумніву, що митрополит Яхимович — один із визначніших Галицьких митрополитів. Своїми здібностями й природним обдаруванням перевищав він своїх попередників, був довгі роки провідником усього народу. Це його заслуга, що греко-католицькі епархії й духовенство довгий час мали в Австрії рішучий голос у народних справах.

Після смерти митрополита Яхимовича, вже 30-го червня 1863 року, цісар іменував львівським митрополитом дотеперішнього львівського єпископа-помічника Спиридона Литвиновича, а Папа Пій IX 28-го вересня його потвердив, інтронізація нового митрополита відбулася щойно 5-го травня 1864 року. Єпископ С. Литвинович був дуже льояльним громадянином Австрії. У Галичині вже від довшого часу були непорозуміння і спори між обрядами - латинським і русько-українським. За нього відбулася т. зв. „конкордія", вже друга, і від тепер без дозволу Папи ніхто не міг зміняти обряду. Цю конкордію потвердив Папа Римський і цісар, вона обов'язувала (бодай на папері) аж до Другої світової війни, хоч польські священики її іґнорували. Сталася ще одна подія за життя Литвиновича, канонізація св. Йосафата, Папою Пієм IX, 1869 року. Митрополит часто їздив до Відня і в грудні 1868 року, під час такої поїздки сильно простудився і після повороту до Львова захворів. За кілька місяців помер 4-го червня 1869 року. Литвинович не був народним діячем, до такої міри як Яхимович, його праця була для добра Церкви.

Після смерти митрополита Литвиновича, львівською митрополією завідував крилошанин о. Михайло Малиновський. Щойно після 1870 року, цісар іменував митрополитом дотеперішнього адміністратора перемиської епархії архиєпископа Йосифа Сембратовича, а Папа Пій IX 26-го червня того ж року його затвердив, і 7-го серпня новий митрополит вступив на митрополичий престол. Допомагав йому митрополит Сильвестер Сембратович. Митрополит продовжував боротьбу з пиянством та корчмами. Він навіть уклав окремий статут для церковних братств тверезости; це дало причину польській шляхті повести аґітацію проти митрополита. Він також провів реформи Василіян. Після ліквідації Холмської епархії, москвофільський рух в Галичині не припинявся, деякі українці переходили на православ'я, вину складено на митрополита. Рим його звільнив з обов'язків мирополичих, а управу митрополії передав Сильвестрові Сембратовичеві — його помічникові та братаничові. Інтеліґенція розділилася на два ворожі табори, тільки сільське населення стояло одним фронтом проти польської шляхти. Прийшов великий процес за т. зв. „державну зраду" Ольги Граб і товаришів, в якому були замішані визначні провідники москвофільської партії.

Митрополит Йосиф виїхав на стале перебування до Риму, там брав участь у всіх важливіших церковних торжествах і маніфестаціях, був від джерелом невичерпних інформацій про українські справи, причинився теж до відбуття Львівського собору в 1891 році. Помер у Римі 23-го жовтня 1900 року.

Після уступлення митрополита Йосифа Сембратовича 1882 року, митрополію адміністрував напротязі майже трьох років єпископ-помічник і братанич митрополита, Сильвестер Сембратович. Щойно 26-го березня 1885 року Папа Лев XIII іменував його Галицьким митрополитом. Часи, в яких митрополит Сильвестер перейняв управу митрополії, були тяжкі для духовенства і для цілого народу. Галицьке духовенство і народ втратили довір'я на цісарському дворі у Відні і серед найвищих церковних достойників у Римі. Москвофільську програму „Слова" деякі прихильники стали поширювати і на церковне життя. Поляки це все збирали, а ще більше додавали та повідомляли Рим і Відень. Згодом радикали і соціялісти старалися поширити атеїзм, чи бодай релігійну байдужність своїми часописами, як: „Народ", „Громадський Голос", „Молот" та інші.

Митрополит Сильвестер, як вихованець Риму і як льояльний супроти цісарського трону, поставив за мету відзискати довір'я в Римі й Відні. Звернув свою увагу на виховання молодого клиру. Заснував у Львові в 1884 році дівочий інститут під проводом Сестер Василіянок, також збудував манастир Сестер Василіянок із пенсіонатом. На його домагання була постала нова греко-католицька епархія в Станиславові, щойно після 35 років. Митрополит підготовив і відбув 1891 року Синод у Львові. Цісар іменував Сильвестра цісарським радником у 1893 році, а Папа Лев XIII іменував його кардиналом у 1895 році. Кардинал Сильвестер мав великі успіхи на церковно-релігійному полі. Після довгої і важкої недуги митрополит помер 4-го серпня 1898 року.

Після смерти Сильвестра Сембратовича, на митрополичому престолі у Львові засів на короткий час Станиславівський єпископ Сас-Куїловський. Його молоді літа були досить бурхливі, в цей бо час у цілій Европі залунали кличі „Свободи", а дух революції забрив і до тихої Галичини, що розворушив уми молодих студентів, а польська шляхта задумала воскресити Польщу. 1848 році вибухло повстання в Угорщині, Куїловський, почуваючи себе шляхтичем записався до польської міліції, тоді його заарештовано за поширення протиавстрійської пропаганди і прогнано зі школи. Так, що в Галичині він був політично скомпромітованим. Отець Куїловський на інтервенцію перемиського єпископа Яхимовича дістав амнестію і в 1857 році вернувся до Галичини. Папа Лев XIII іменував його Перемиським єпископом. Був дуже активним у церковному житті, особливо в станиславівській епархії, опісля цей самий Папа Лев XIII 30-го вересня 1899 року іменував його Львівським митрополитом, а цісар потвердив його номінацію. Митрополит Куїловський помер 4-го травня 1900 року. Він був одним з митрополитів, що не був українським патріотом та не брав участи у народному житті.

Закінчення буде.

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ: 7-9-го ЖОВТНЯ У ВАШІНҐТОНІ ЗАКРІПІМ НАШУ ІСТОРИЧНУ ПРАВДУ!

ВАШІНҐТОНСЬКІ СВЯТКУВАННЯ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА УКРАЇНИ В ДНЯХ 7-ГО, 8-ГО і 9-Го ЖОВТНЯ Ц.Р.

ЗМІНИ МАРШРУТУ І ЧАСУ ДЕЯКИХ ІМПРЕЗ

Тому, що у Вашінґтоні, в часі наших святкувань Тисячоліття будуть відбуватися імпрези інших груп, таких, як німецькі американці, маратон маринарів, організація дентистів тощо, поліція Вашінґтону подала нові розпорядження для наших святкувань.

В суботу, 8-го жовтня ц.р., збірка учасників маніфестації на площі Елліпс, яка положена між Білим Домом і парком коло пам'ятника Вашінґтона, о год. 11-ій перед полуднем. Автобуси повинні привезти учасників святкувань на цю площу. Початок маніфестації точно о годині 12-ій пополудні, а вимарш о год. 1-ій по полудні.

Маршрут: Від площі Елліпс до вулиці 17-ої і нею на північ, до вулиці „І", опісля на право, по вулиці „І" до вулиці 16-ої і нею на північ, до вулиці „М". З вулиці „М" на ліво, до вулиці 17-ої і тоді дальше нею на південь, до вулиці „І", а звідтам знов на вулицю 17-ту і нею до площі Елліпс, де відбудеться заключна частина маніфестації. Між вулицями 16-ою і „М" знаходиться совєтська амбасада.

Порядок маршу: На самому переді будуть нести хрест. Слідуючі будуть: спеціяльний транспарант, хоругви, прапори, ікони, духовенство, транспаранти, оркестра, молодечі організації, зорганізовані групи, наприклад ветерани, реґіональні та інші учасники по стейтах в азбучному порядку і по містах в такому самому порядку.

Проситься привезти свої транспаранти з назвою міст, величини 24" на 29", на дручку.

Соборний Молебень, з участю первоієрархів всіх Українських Церков буде відправлений у неділю, 9-го жовтня, біля пам'ятника Тарасові Шевченкові, між вулицями „П" і 22-ою Н. В. Початок точно о год. 12:30 по полудні. Збірка біля пам'ятника о годині 12-ій полудня.

Проситься мати одяг, прикрашений вишивкою.

Всі інші імпрези, запляновані на той час у Вашінґтоні, відбудуться в часі, який раніше поданий у пресі, а саме:

1) П'ятниця, 7-го жовтня, год. 8-ма вечора — виступ танцювального ансамблю „Україна" з Чикаго.

2) Субота, 8-го жовтня, год. 8-ма вечора — Концерт української клясичної музики з участю хорів, солістів та симфонічної оркестри.

3) Неділя, 9-го жовтня, год. 2-га по полудні. — Концерт Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка з Дітройту.

Всі концерти відбудуться в Constitution Hall, при вулицях 18-ій і „Д". Проситься негайно замовляти квитки у Ticetron або Teletron, ч. 1-800-233-4050.

4) В суботу вечером, між год. 9 і 12:30 по півночі, відбудеться вечірка молоді у George Washington University, Marvin Center, Continental Room, 3rd floor, 800 21st St. N.W.

Із культурного життя українців у Мілвокі

Виставка українського народного мистецтва, присвячена Тисячоліттю Християнства в Україні

Постійно діюча виставка — Европейському Селі Мілвоцького публічного музею

Якщо їхатимете до стейту Вісконсин, то радимо Вам відвідати найбільше його місто — Мілвокі. Це мільйонове місто лежить 60 миль на північ від Чикаго, розташоване також над озером Мишиґен, як і саме Чикаго. Тут колись поселилися німці (на півночі) та поляки (на півдні). Мілвокі відограє велику ролю в багатьох ділянках цього стейту. Організаційне життя тут датується роком 1846, коли вибрано перший раз посадника міста. Тут процвітає індустрія, транспорт і торгівля. Виробництво пива в Мілвокі відоме на весь світ. Також відомо про католицький університет Маркет, школу малярства, що працює разом з університетом Висконсин, і школу інженерії. Цілі стада диких качок, що жебрають у прохожого поживи, зимують якраз над озером у Мілвокі.

Тут живе мала група українців, бо всього 1500 душ. Стара й молодша еміграція включилася в культурну працю, яка вже показує поважні результати. Згуртовані біля Української Католицької церкви св. Михаїла, числом біля 300 родин, заложили Союз Українок, головою якого є пані Мирослава Цибрівська; створили Громадський комітет для підготови святкування 1000-ліття Хрищення нашої Батьківщини, а головою цього комітету став д-р О. Цибрівський. Є тут також Відділ конгресового комітету, українська кредитова спілка та Асоціяція української молоді.

Є тут гарна українська православна церква, і вірні обох церков відсвяткували 1000-ліття Хрищення України спільним Молебнем ще в жовтні 1987 року, з участю преосвящ. Владики Константина, архиєпископа Української Церкви та Владики Інокентія, єпископа Української Католицької єпархії св. Миколая в Чикаго. У святкуваннях брав участь хор „Прометей" з Чикаго, під диригентурою мгр Надії Савин. Комітет святкування Тисячоліття Християнства на своїх численних засіданнях взяв собі за мету змобілізувати всі сили для ознайомлення чужинців з українськими проблемами і добився, що про Тисячоліття Християнства в Україні заговорила англомовна преса. З цією метою д-р О. Цибрівський, голова комітету, отримав від д-ра Лазаря Бркіча, куратора „Европейського села" в міському музеї міста Мілвокі, велику репрезентативну залю на експонати українського фольклору. Тоді д-р Л. Бркіч поїхав особисто до Українського музею в Ню Йорку й там підписав контракт з управою музею в справі випозичення українських зразків на час від 21 травня до 18 вересня 1988 року. Мілвоцький музей погодився заплатити 1000 дол. Українському музеєві за випозичення.

Уже 19 травня д.р. відбулася в Мілвокі вечірка в музеї за запрошенням музейних та міських офіційлів, а також етнічних груп з доповіддю пані Марійки Шуст, директора Українського музею в Ню Йорку. Ця доповідь інформативного характеру впровадила чужомовних присутніх у світ краси української фольклорної культури. Це мандрівне мистецтво Українського музею мало свою запроєктовану програму на цілий сезон свого перебування в Мілвокі. Офіційне святкове відкриття виставки відбулося 22 липня ц.р. Виставкою займався комітет 1000-ліття Хрищення України, а відповідальним і моральним речником її був Відділ УККА, Відділ Союзу Українок, СУМ та Кредитівка. Головою виставкового комітету була пані Марія Пискір, а її заступницею пані Мирослава Цибрівська. Програму проводила пані Іванка Рочардсон.

Висвітлено також фільм УНС про еміграцію до Північної Америки. Ширшою програмою дня були виступи мистецьких груп, яку відкрив д-р О. Цибрівський, голова комітету. Д-р Мирон Куропась у своєму слові нав'язав близькість українського мистецтва з християнською культурою. Ансамбль Олекси Поциваника з квартетом 51 Відділу СУА виконав ряд українських пісень на бандурі. Брав тут участь також молодіжний хор „Байда" з Чикаго, під диригентурою Володимира Поповича. Закінчено цю програму народніми танцями.

В інших днях висвітлювано фільми Славка Новицького з Міннеаполіс про писанку, про методику деревориття Я. Гніздовського, про Молодожанина гайового працю.

Говорячи про саму виставку, належить підкреслити, що великим її успіхом була чи не найбільша в музеї заля, яку музейна адміністрація віддала до вжитку Українській виставці. На глядача ця виставка робила враження своїм багатством мистецьких зразків. По-мистецьки видана брошурка про ці зразки — експонати, на обкладинці представляє глядачеві кольоровий знімок молодиці в народньому убранні з села Червятин, повіту Городенка. Цей стрій — це одна краса! Після входу до залі, впадають у вічі килими з Поділля, рушники на всякі обрядові чи звичаєві нагоди з Полтави, околиці Сумів, гапти з Покуття, гуцульські зразки: вишивки, килими, різьби; велика колекція подільських писанок. Особливо цікаві були групи святково вбраних селян, бо тут ми бачили людей різного віку. Ми захоплювалися весільними зразками Східньої та Західньої України. В Західній домінує різнобарвність кольорів. Загально можна сказати, що кераміка, костюми, писанки та килими з особливою точністю і мистецьким смаком селективно впорядковані, відповідно до місця їх походження. Пані Шуст показала своє музейне й професійне знання в упорядкуванні поодиноких експонатів, включно з увагою на кольор, форму й величину. Про те говорить окремо видана англомовна 28 сторінкова книжечка зі всіма експонатами на дорогому папері. Підготова цієї виставки була професійна, солідна, з деталями, як і належить бути українській фольклорній культурі на експорт для чужинецького смаку.

Цікаво буде ще згадати про Европейське село на партері музею, що постало за проєктом куратора цього села д-ра Лазаря Бркіча. Це є фактичне село з вулицями, деревами, лавками під деревами, а одною з тридцяти трьох хат цього села є українська хата, пошита стріхою. Через вікно хати можна бачити молодицю в київській ноші. Про цю хату є така розповідь: Одна жінка (пані Сайдел) прийшла з малим онуком подивитися на те село. Вона носилася з думкою подарувати щось на музей в пам'ять свого померлого чоловіка. Звернулася до хлопчика й запитала його, що йому найдужче сподобалося. Хлопець-цуцок, показав на українську хату і сказав: Ця хата мені подобається. Це й спонукало бабуню подарувати 5000 дол. на утримання української хати. Завідує нею Союз Українок, а декоративними працями в середині хати, зв'язаними з церковними святами й обрядами, завідує голова СУА пані Мирослава Цибрівська.

Кінчаючи цей короткий допис, треба підкреслити великий вклад праці для організування тієї виставки, української хати в Европейському селі та всіх мистецьких виступів. Признання належить дати конче подружжю Цибрівським та всім людям в комітеті, зорганізованим для цієї мети.

Мілвокський журнал „Neighbors" писав про ті українські виступи так: „Горда спадщина". (заголовок): Українська нація відзначає 1000-ліття Християнства України з сильною вірою й бажанням бути вільною".

До Мілвокської української групи можна примінити приповідку: Не в кількості, а в якості сила.

Золоті руки

(Галі Йатик присвячую)

Галина виїхала з України ще дуже молодою, але вже одруженою, у час Другої світової війни.

Примушена воєнними подіями залишити рідні сторони, молода жінка узяла з собою надію на скорий поворот до хати та доброго чоловіка і, дослівно, з порожніми руками подалася у незнаний світ чужини. Перейшовши жахіття війни, переживши розлуку з рідними, Галя, яка взагалі мала дуже пробоєву натуру, після усіх пригод і перипетій приїхала до Америки. Вона шукала ґрунту для себе і чоловіка, щоб могти наново жити свобідним життям. Мариво голоду і холоду не відстрашувало пройдених руських віддалей, і життя проходило твердою, важкою дорогою зрештою, як усіх скитальців, що були розкинені по світі, призначені гіркою долею чужини. Галина вирішила відшукати пропалих братів своїх, рішення було обдумане, але важке до зреалізування, та для жінки її „покрою" зусилля не зупиняли від сповнення цієї до наміченої мети. Зрештою, завзятість одідичила від своїх предків, які виводили свій корінь з давньої славної української шляхти.

Одного брата віднайшла живого, а другого навіть могили не могла знайти бо загинув під час налетів американських бомбовиків. Це все відбувалося у Німеччині ще перед приїздом до Америки. Галя навчилася смуток глибоко ховати у душу, прикриваючи його заслоною обов'язку і праці, а в неї було її доволі багато. Поперше, треба було працювати щоденно, щоб якось улаштуватися та допомогти чоловікові, у якого здоров'я не було таке добре. Вона привикла до праці ще змалку, головно у громадській мала багато досвіду, тому в Америці відразу включилася в громаду разом з чоловіком. Помагала усім тим, хто потребував чи то стареньку бабуню треба було завести до лікарні, чи молодій студентці пошити суконку, яка щойно приїхала з Европи, а хотіла піти на вечірку. Скоро з'являлася матерія і то гарна шовк або вовна, і так творилася сукня, у якій дівчина виглядала мов княжна.

Телефони дзвонили головно вечором, саме тоді Галя полагоджувала усякі справи, чейже належала до Союзу Українок, організації, що найбільше причинилася до її серця з працею та досвідом багатьох ще на рідних землях. Гостинна хата Галі і чоловіка була відкрита для усіх тих земляків, кому була потрібна порада, але щира, бо вона була прямолінійна, ніколи нічого не завивала у папірці, не зважаючи чи то комусь подобається, чи ні.

Але Галина мала свою таємницю, про яку, мабуть, чоловік і не знав, хоч подружжя було обвинене барвінком любови і дружби. Повертаючись до таємниці Галі, то вона була захована у її руках: до чого ці руки не доторкнулися, то з під них виходили прекрасні новотвори: шила, вишивала хрестиками, низом, мережила, гаптувала, плела на дротах, гачком, ґердани насиляла — не перечислити тих здібностей. Усе горіло в її руках, як наші селяни говорили. А як вона себе цілу вкладала у кожний взір, у кожну квітку чи листок, то все виходило з такою майстерністю та естетикою знання, не зважаючи на якому роді тканини це було виконане. Її вироби захоплювали оригінальністю взору, то знову усміхалися загадковістю карпатських полонин кептари, сердаки, які пристрастю яскравих кольорів витворювали тугу за провесною...

На фестивалях чи інших міжнародних імпрезах виділили Галині ляльки, одягнені у народні строї з різних частин нашої батьківщини. Чужинці захоплювалися, купували, платили гроші, не могли надивуватися майстерності виконання. Ефективність строїв набуває свіжих брав, наче наповнюється цілющими потоками гірських річок, віддзеркалює психіку людей, саме проявляється у способі добору прикрас, кольорів та форми самого взору, збагачує вартість народної ноші. Це чітко помітно на цих ляльках, та тим самим помагає орієнтуватися у вирі многогранности, які, попри певні спорідення, дуже відмінні від себе і підвищують рівень нашого народного мистецтва чи радше одної цілости, який на ім'я культура.

Усіх збирала ціла громада, зокрема Відділ, до якого належить Галина, часами навіть мовчанкою була заслонена талановитість цієї непересічної жінки, яких ми маємо напевно не так багато, хоч наш народ в загальному дуже обдарований.

Галя заслужена членкиня СУА, організації, яка є міцно об'єднана з жіночим рухом, за яким століття існування. Довгий та тяжкий шлях пройшла українська жінка, завжди прямуючи далі, задивлена у зоряну провідну майбутність своєї родини та народу. Пізнання росту духовости — це була основна сила, яка підтримувала і підтримує її у цьому змагу.

Радісно глянути на ці святкування, бо квіт живучости жіночого руху від Олени Пчілки, Наталі Кобринської, Русової перейшов у руки скромної, але віддалої союзнички Галі, яка в умовах чужини не лякаючись тягару літ, пробує передати це горіння творчости молодому поколінню.

Дарія Рихтицька

80-річчя маестра О. Урбанського

Неділя, 21-го серпня ц.р. проходила під знаком і враженням 80-річчя Омеляна Урбанського. В намірені ювілята, його дружини Юлі і родини відправлено Службу Божу в українській католицькій церкві Св. Покрови у Пармі, Огайо. Парох о. д-р Тилявський склав ювілятові побажання, а церковний хор під диригентурою інж. Зенона Мякого відспівав ґрімке „Многолітствіє". В полудневих годинах того ж дня заходами дітей ювілята відбулося прийняття-обід в гарному ресторані „Бит оф Будапешт". Церемонійною програмою проводив колишній танцюрист-балетмайстер і актор українських сцен Леонід Дмитревич, приятель Урбанського, який сказав вступне слово. Молитву провів о. Михайлюк. Зібралося біля 60 запрошених гостей і рідні. Головним промовцем був довголітній директор української радіопрограми і старшина УПА Степан Зорій. О. Урбанський є сином золотого Поділля. Батько, Августин, учитель загинув у Першій світовій війні. Тяжко довелось мамі, Оксані, з дому Литвин, з двома хлопчиками — Мечиславом і Омеляном пробиватися крізь труднощі життя. Не зважаючи на несприятливі обставини, вона зуміла виховати їх в релігійному і національному дусі. Брат ювілята помер недавно в Галичині, відсидівши 10 літ у Сибірі.

Соленізант народився 21-го червня 1908 року. Матуру здав у гімназії в Тернополі, Галичина. Вже змалку його тягнуло стати на службу Мельпомени, йому стелився акторський шлях, не зважаючи на труднощі, невигоди і шикани польської влади. Його лет в акторський світ був нестримний і рішучий. Вже від 1929 р. він активізується в різних ролях і українських театрах Стадника, Карабіневича, Тобілевича і „Заграва" та ділить долю і недолю українського мандрівного актора. А треба підкреслити, що наші театри сповняли велику місійну і усвідомлюючу ролю серед нашого населення. У п'єсах, драмах та оперетках вони підкреслюючи велич нашого духа, нашої історії, моменти і періоди нашої сили та національного лету, або кривди ворожі — насильство і гніт. Артисти передавали це слухачам в високомистецькій формі, так що не раз слухачі і артисти зворушувались до сліз. А ще згадати невигоди транспортації фірами з одного міста чи села до другого, серед сніжних завій і зимна, морозів, недоїдання, при мінімальних заробітках та над усе цькування і шантажування польськими адміністративними чинниками.

Ювілят одружився з акторкою українських сцен Юлею, з дому Калинець. Та прикладна супруга пара Божою волею була обдарована двома дітьми: сином Ігорем (тепер успішний підприємець) і донею Лесею Січай (професор музики) та внуками. Ювілят працював в українських театрах як танцюрист, актор, режисер і директор театру в Перемишлі (іменований відділом культурної праці при УЦК в Галичині) та на еміграції. І вже на еміграції він дальше організує мистецькі одиниці, служить громаді безкорисно своїми фаховими порадами і при характеризації акторів, а спеціяльно в дітячих п'єсах при церкві Св. Покрови, якої він з дружиною є взірцевими парохіянами. Ювілят є людиною наскрізь релігійною і патріотичною, духовних рис, культурною, соборницьких міркувань, звеличником ідеї патріярхату та надзвичайно товариською. Він переливає свою тонку мистецьку натуру і таланти в природничому аспекті, а саме: плекання квітів. Його город взірцево проваджений та плеканий, а хатка як палатка. Все на своєму місці і зі смаком.

Будучи ще молодим хлопцем, пригадую як я з приємністю і захопленням сприймав приїзд і вистави театральної групи в моєму містечку Великі Мости чи Жовкві — місті моїх гімназійних часів. Не раз ми, молоді гімназисти, навіть занедбували наші задані лекції, аби тільки бути на виставі і абсолютно кожного дня. У мого покійного батька о. Євгена Боднара на приходстві звичайно приміщувався білий театральний штаб, а оповіданням та враженням не було кінця. Пригадую дуже замітний вересневий день 1939 року, коли мені доля судилася опустити родинний дім перед приходом большевиків і тоді якраз гостював у Великих Мостах театр сотн. Кононіва та давав свої незабутні вистави. Якже ж це все змінилося, аж сум стискає серце. Пан Зорій відчитав також ряд привітів: віршований від маестра і журналіста Ярослава Климовського, ОМУС-у — Об'єднання Мистців Української Сцени, старих театральних друзів, акторів Левицьких, Шашаровського, Чепіля, Івана і Зоні Головків, Андрія і Олі Ільківих та зворушливий від 90-літньої мами дружини ювілята Юлі з України. Далі вітали ювілята мгр Василь Лішинецький, голова Зл. Організацій Великого Клівленду, д-р Володимир Боднар від парафії церкви Св. Покрови і Семен Кріслатий зі своєю дуже вдалою з цієї нагоди поезією.

Милою несподіванкою була особиста участь маестра Миколи Кавки з Дітройту, який з ювілятом знається вже 55 років і разом працювали на українських сценах на Україні та потім на еміграції. Він в гумористичній формі подав кілька маркантних епізодів зі спільного минулого. В міжчасі тости в честь ювілята були переплітувані „Многолітствієм" всіх зібраних. Кульмінаційною точкою було слово-подяка самого соленізанта. Він дякував передовсім Богові за ласку прожити і святкувати своє 80-ліття в епохальному році нашого 1000-ліття Хрищення України. Мило згадував свою подругу Юлю, дітей, внуків та цілу чисельну родину. Також дякував присутнім за пам'ять і ввічливість. Д-р Кунаш, кузин ювілята фільмував цілу імпрезу. Всі датки ювілят жертвує на добродійні цілі: фонд Ганусі Сверстюк, відновлення української радіопрограми, НТШ, фонд оборони України, Св. Софія й інші. На закінчення о. Михайлюк склав побажання від себе і його дружини, згадав знайомство з ювілятом і провів молитву. Щасти Боже, Урбанському в повноті духовних і фізичних сил дожити наступного ювілею — 100-ліття!

Д-р Володимир Боднар

Стипендії на славістичному відділі Манітобського університету

Славістичний відділ Манітобського університету з приємністю і вдячністю повідомляє, що в 1988 році родина й приятелі родини св. п. Володимира Коссара відкрили пропам'ятну фундацію ім. Володимира Коссара в сумі 10,000 долярів, з відсотків якої щорічно призначується стипендію для студентів-аспірантів з ділянки українознавства. Фундація відкрита для бажаючих доповнити цей шляхетний дар родини і приятелів визначного українського громадсько-політичного діяча в Канаді. Пожертви можна висилати на славістичний відділ Манітобського університету у Вінніпезі.

В минулому році на українознавчі студії при славістичному відділі відкрив 20-тисячну фундацію щедрий український меценат Андрій Яців з Вінніпеґу, а в попередніх роках були оформлені фундації ім. о. Івана Іванчука в сумі 10,000 дол., 10-тисячна фундація ім. Михайла Лисейка, 8-тисячна фундація ім. Івана Гаврилюка, 5-тисячна фундація ім. Микити Мандрики.

Крім згаданих, при славістичному відділі існують щорічні нагороди для студентів з високими оцінками з українознавства (між 100 і 500 долярів) родин: С. Шах, В. Федорус, А. Савули, В. Ратуських, В. Свистуна та інституцій кредитової спілки „Карпатія" у Вінніпезі, читальні „Просвіта" (Флора-МекКензі) у Вінніпезі, Українського Народного Союзу (ЗСА) та Об'єднання жінок ЛВУ при Інституті „Просвіта" у Вінніпезі.

Згадані фундації й нагороди є не лише фінансовою допомогою, але й моральною заохотою талановитих студентів українознавства цікавитися українознавчими предметами в університеті. Вони теж заохочують студентів підвищувати свої оцінки і кваліфікації та продовжувати цікавитися українознавчими предметами. З приємністю стверджуємо, що в очах адміністрації Манітобського університету українська спільнота Вінніпеґу належить до найщедріших фундаторів університетських студій.

Ярослав Розумний

Напередодні дитячої виставки

Не зважаючи на великі зусилля і ентузіястичний підхід до видання книжки дитячої творчости з нагоди 1000-ліття Хрищення Руси-України, 64-ий Відділ СУА був змішений занехати цей проєкт з браку недостатньої кількости експонатів. Мале зацікавлення та байдуже ставлення більшости батьків, виховників і загалу громадянства до цього почину, знівечило наші пляни і наші найкращі заміри.

Беручися за цю справу, ми думали, що участь дітей у співтворенні такої книжки, змусить їх в першу чергу ознайомитися краще та навчитися дещо більше про початки княжої доби і прийняття християнства в Русі-Україні. Не менш важливим було б те, що такого роду видання залишило б тривалу пам'ятку на майбутнє.

Коли відвідуємо бібліотеки і заходимо до дитячого відділу, зразу кидається у вічі велика кількість книжок, написаних та ілюстрованих самими дітьми. Ці видання незвичайно цікаві, з різнородною тематикою, створені буйною дитячою уявою та щирою простотою. Вони втішаються великою популярністю та звертають на себе пильну увагу відвідувачів, головно учителів і виховників. Як це було б гарно і корисно, якщо б на полицях бібліотек пишалася книжка, створена українськими дітьми, які з точки дитячого сприймання розказали б чужинцям про нашу давню історію та християнську спадщину.

Щоб наші старання не пішли намарно і з вдячности до цих дітей, батьків і виховників, які зрозуміли вартість такого видання, виготовивши експонати в рисунку і письмі, 64-ий Відділ СУА вирішив влаштувати тижневу виставку із надісланих до нас матеріялів. Відкриття виставки відбудеться у неділю, 2-го жовтня ц.р. о год. 1:30 пополудні в галерії Об'єднання Українських Мистців (136 Друга авеню) в Ню Йорку.

Заохочуємо усіх і просимо дуже відвідати цю виставку. Ваша численна присутність принесе велике задоволення та буде заслуженою нагородою для всіх тих, які не жаліли ні часу, ні труду, щоб виконати і прислати свої праці та в цей спосіб причинитися до відзначення світлої події — 1000-ліття Хрищення дорогої нам батьківщини Руси-України.

М. Д.

КҐБ влаштувало...

(Закінчення зі стор. 1)

із другої фракції. Але вони зуміли створити також у тих, які давали їм доручення із Заходу, каже Висоцький, враження, що диспонують цілим штабом людей. В дальшій частині інтерв'ю, Одинець заторкує питання чи совєтські власті завжди серйозно слідкували за „підривними акціями" зі Заходу. На це Висоцький відповідає, що КҐБ ані не легковажить, ані не переоцінює дії ОУН. Він аналізує останні події в Україні і заклик до українського народу, в якому „опозиційні елементи" остерігають, не піддаватися пропаганді гласности, яка хоче злеґалізувати опозицію, а продовжувати її підпільно, організуючи військові одиниці, саботажі і демонстрації для звільнення України. К. Висоцький звертає увагу на те, що „націоналістичні елементи" на Заході хочуть створити протисовєтський бльок. Це можна завважити в українській західній пресі, наприклад, у „Шляху перемоги" чи „Свободі", де постійно є інформації про підтримку американського політичного світу протисовєтських груп та українських націоналістів. Висоцький розповідає, що він побував на Заході та знає, що не всі українці є того покрою і що багато з них просто злезорієнтовані „націоналістичною пропагандою".

На запитання Одинця, як у „Операції Бумеранг" співпрацювали польські чинники безпеки, Висоцький відповідає, що саме через них вдалося дістати численні матеріяли ОУН, в тому рішення IV, V, VI і VII Великого Збору, як також матеріяли про „підривну акцію" не лише українських націоналістів, але й інших груп, з якими вони стараються співпрацювати на форумі АБН, із сіоністськими організаціями і поодинокими „буржуазними політиками". На закінчення Висоцький подає прізвище польського майора Александра Мінковіча, який найбільше причинився до успіху спільної акції.

В два дні по інтерв'ю у „Правді", 14-го вересня, відбулася в Києві пресова конференція влаштована українським міністерством зовнішніх справ та журналістами, на якій виступали полковник Висоцький, майор А. Мінкович, д-р С. Панчишин, Ю. Іванченко та інші. На ній повторено „ревеляції" з „Правди". Про пресову конференцію подавало совєтське телебачення, як також були вістки в газетах: „Ізвестія", „Труд" і „Соціялістическая індустрія". Того самого дня головна совєтська телевізійна станція посвятила цій справі 12 хвилин, в яких вичисляла також інші еміграційні групи крім ОУНр, які розповсюджують „підривну літературу" в тому „Сучасність", „Український Вісник", „Смолоскип" і паризький тижневик „Українське Слово".

Єдиним проявом, що пресова конференція відбулася в часі гласности Горбачова, а не минулими роками, було це, що речник інформаційного відділу міністерства закордонних справ України Володимир Чорний старався підкреслити, що ці „ревеляції" не торкаються цілої української громади на Заході, а лише членів ОУН. Він навіть вихвалював культобмін, який тепер існує поміж українцями на Заході і Україною.

Інтерв'ю, поміщене в „Правді", як і пресконференція, знайшли вже свій відгук в англомовній пресі. Прописсало інформативно агентство Ройтерса, а передрук цієї вістки появився у канадському щоденнику „Торонто Стар" з 13-го вересня ц.р. Ройтерс нав'язує ці новини до того, що саме тепер націоналістичні групи в Україні є дуже активні і подібно як Литва та Естонія домагаються більшої автономії.

Лондонський „Таймс" з середи 14-го вересня ц.р. коментував інтерв'ю у „Правді", уважаючи, що це розгра поміж В. Щербицьким та М. Горбачовим, як також, що причиною, чому саме тепер КҐБ подало до загального відома таку історію, є найновіші події в Україні із багатолюдними демонстраціями і стремліннями до більшої автономії. Третім чинником, що спонукав КҐБ до того, є на думку кореспондента „Таймсу", святкування 1000-річчя Християнства України в Польщі, а конкретно в Ченстохові, у яких спільно брало участь польське і українське населення та духовенство із Кардиналом Ґлемпом і Любачівським на чолі.

Лондонський інший щоденник „Дейлі Телеграф" з 13-го вересня ц.р. помістив довшу статтю пера Ксен Смайлія, Робіна Ґодиса і Майкла Валленбока, які коментують інтерв'ю Висоцького у „Правді" і стверджують, що українське населення має велику підтримку українських поселенців у вільному світі і що українці з поміччю західніх держав, особливо ЗСА, стараються, як побоюється КҐБ, створити „ґльобальний конфлікт", який КҐБ „завчасу унешкідливив". Р. Ґодис перевів розмову із речником українців у Великобританії, який уважає, що „ревеляції" КҐБ є спрямовані на те, щоб спинити рух, який тепер розвивається в Україні.

ГРУПА ТЕРОРИСТІВ І грабіжників вдерлася силою до Вестмінстерського національного банку в Лондоні. Поліція дуже скоро оточила приміщення банку, а спеціяльні відділи почали штурм на будинок, але, згідно з інформаціями кореспондентів, деяким грабіжникам вдалося вирватись з поліційного кільця. Вони захопили зі собою кільканадцять тисяч фунтів стерлінгів, а також одного закладника, члена дирекції згаданого банку. Розшуки за злочинцями продовжуються.

ВІДСОТОК ІНФЛЯЦІЇ в Югославії постійно зростає і вже досягнув загрозливого рівня. Для прикладу економічні спостерігачі подають, що тільки у промежутку двох місяців інфляція зросла на 14.7 відсотка, а за минулих вісім місяців зросла на 198.4 відсотка. Федеральний і провінційний уряди поробили заходи, щоб не допустити до економічної катастрофи, тобто цілковитого заломлення господарської системи. Не зважаючи на протести робітників, уряд драстично обмежив зріст заробітних платень. В країні поширюється паніка, а рівночасно пропозиції поміркованих політиків, щоб заморозити ціни на продукти першої потреби і платні. Агентство Ассошіейтед Пресс пригадує, що заборгування Югославії також зростає і вже досягнуло суми 21 біл. дол. Югославія не є тепер в стані виплачувати навіть відсотків від такої суми тим країнам, у яких була затягнута позичка.

М. Дукакіс...

(Закінчення зі стор. 1)

затоці. „Неясне і його ставлення до СДІ", — сказав МекКейн.

Газета „Вашінґтон Таймс" звертає увагу на те, що в актову залю університету, де виступав Дукакіс, потрапили лише його прихильники. Ні одного місця не дісталося, наприклад, групі студентів-республіканців, але студенти-демократи дістали 120 квитків.

Раптовій зміні в становищі Дукакіса щодо справ оборони приділив увагу президент Роналд Реґен, який виступав у середу в Сейнт Луїсі. Перш за все Президент звернув увагу на те, що компетентність Дукакіса в цих справах ставлять під сумнів не лише республіканці.

Польський...

(Закінчення зі стор. 2)

рекликається те, що пише о. Михайло Гаврилів про пок. митрополита Никодима в Ленінґраді). Це католики типу Соловйова. Але є такі, які наставлені до католицизму крайньо вороже. Це чорносотенці, які ненавидять жидів, масонів і католиків. Про нашу Церкву в Галичині о. Ліговський не говорить, це врешті не було темою інтерв'ю.

Є теж згадки про наші церковні справи в 6/88 числі „Культури" в статті Юзефа Мірського про долю поляків у Казахстані. Є там — пише автор — біля 20 католицьких парафій, які заспокоюють духовні потреби католиків-поляків. Офіційно нараховується у Казахстані 80,000 поляків. Їх вивезено туди з України в 1937 році, а відтак знову після зайняття червоними Галичини. Живе там ще теж багато німців і очевидно українців, але це не тема статті Мірського. Між іншим він пише: „Важливим центром релігійного життя католиків є церква в Караґанді. Це єдине місце, де католики, в більшості німці, збудували церкву іменем св. Йосифа за дозволом влади. Збудували її 1977-78 роках. Посвятив її перебуваючий у Караґанді після звільнення з в'язниці уніятський єпископ Антін Хіра, який помер 1983 року". Більшість священиків у Казахстані — це литовці і лотиші, вихованки ризької духовної семінарії. Діє в Казахстані тільки один поляк — у Фергані о. Юзеф Свідніцький, який приїхав із України 1987 року. Два українці — о. Юрій Порейко в Алма-Ата та о. Павло Ленґа з Городка біля Сатанова, який обслуговує церкву в Красноармейську, ще інші п'ять парафій.

Було б цікаво прочитати репортаж із українського середовища в Казахстані. Чи неможливо зібрати такі інформації?

ДРУКАРСЬКІ ЧОРТИКИ

У статті Ф. Лукіяновича п.з. „Передолімпійські розсипки" („Свобода", ч. 171 з 8-го вересня ц.р.) треба читати: „По стороні Північної Кореї стали Куба, Абесинія та країна Слоневої Кости..." Як також має бути: „....так що ця температура, що була нижче пункту замерзання, вкоротці завдяки вітрам званим „шінук"... „Повинно теж бути: „....побув у Партеноні, і опісля повезено його літаком до Кореї". — Ред.

У шуканні...

(Закінчення зі стор. 2)

ходить у вселенній, згідно з їх притаманними еволюційними вимогами та умовинами проіснування.

Ці всі публікації, поряд з його мерехтливими виступами в телевізії, причинилися теж до великої популяризації його ексобіологічних поглядів, у висліді яких НАСА запрошує його до участі у майже всіх своїх космічних програмах, пов'язаних з можливістю знайдення слідів позаземного життя. Згадати б тільки місії Марінерів, для обстеження поверхні Марса та його атмосфери, Програми Вікінґів, для прослідження познак органічного життя, при допомозі біохемічних лябораторій-роботів, місії „Вояджерів", для прослідження окутаної хмарами Венери і суміжних плянет та їх місяців, врешті згадувана вже програма двох Піонерів для обсліду, найдальше від сонця розташованих плянет: Сатурна, Юпітера та Плютонію, з прицілом їх дальшої подорожі поза межі сонячної системи та теоретичною можливістю зустрічі, подорозі, нових світів та нових цивілізацій.

Маючи таку можливість на увазі, НАСА за порадою д-ра Сагана, устаткували обидва Піонери 9 і 10, позолоченими вітальними плякетами, які запроєктувала його дружина, мисткиня Лінда. Ці плякети вміщають позначення астрономічного положення землі й сонця, графічне зображення людини (обох статей) та хемічний символ водню.

Коли пишемо ці рядки, Піонер 10 вже 10 років мандрує в космічних нетрях нашої ґалактики „Чумацького Шляху" із швидкістю 30,000 миль на годину, в напорямі червоної зорі „Альдебаран". Якщо все піде добре, це космічне везло, з прикріпленою до нього металевою плякетою, приїде до своєї мети за 1,700,000 років, (словами: один мільйон сімсот тисяч років!). Це не друкарська помилка, а доказ безмежжя нашого всесвіту.